

VLAAMS GUATEMALA COMITÉ

Vlaanderen Solidair met Guatemala

Informatief,
Vlaanderen – Guatemala
Oktober 2006

Solidair met Sipakapa

Vlaams Guatemala Comité in de bres voor gemeenschapsradio

Mijnbouw in San Marcos

Sinds de vredesakkoorden (1996) dreigen het milieu en de kwetsbare bevolkingssectoren van Guatemala om te komen onder de pletwals van de globalisering. Gigantische vrijhandelsprojecten zetten de deuren in Guatemala wagewijd open voor buitenlandse bedrijven op zoek naar metalen of petroleum.

Sinds eind vorig jaar is in het departement San Marcos één van de grootste open mijnbouwprojecten opgestart. Het Marlinproject is een goudmijn van Montana Exploradora, de lokale onderneming die zorgt voor de uitbating van de mijn, en eigendom van het Canadese Glamis Gold. De concessie beslaat zo'n 50 km² waarbij het hart van de mijn zich op het grondgebied van San Miguel Ixtahuacán bevindt. De mechanische en chemische installaties daarentegen bevinden zich op het grondgebied van Sipakapa. De betrokken dorpen en gemeenten – hoofdzakelijk inheemse gemeenschappen – werden voor de opstart noch door de regering noch door het mijnbouwbedrijf geïnformeerd over de geplande activiteiten.

Neen tegen mijnbouw in Sipakapa

Op 18 juni 2005 organiseerde de gemeente Sipakapa een volksraadpleging met de steun van nationale en internationale organisaties. De volksraadpleging was juridisch gebaseerd op de Conventie 169 van de Internationale Arbeidsorganisatie en werd wettelijk ondersteund door de Guatemalaanse grondwet. Meer dan 90% van de bevolking van Sipakapa stemde tegen de uitbating van de goudmijn op hun grondgebied. Intussen is de mijn operatief en blijkt Montana (Glamis Gold) boven de grondwet te staan.

Orkaan Stan : dood en vernieling

In 2005 trok de tropische storm Stan een spoor van vernieling door Guatemala. Grootgrondbezit, ontbossing en extreme armoede bleken de

grootste oorzaak te zijn van het gigantisch aantal slachtoffers. Het departement San Marcos werd zwaar getroffen. Sipakapa ontving geen noodhulp van de overheid als gevolg van hun verzet tegen het Marlin-project.

Het Vlaams Guatemala Comité

Als reactie op de noodkreet van Colectivo Madreselva sprong het Vlaams Guatemala Comité in de bres voor de slachtoffers van het departement San Marcos en in het bijzonder Sipakapa. Met hulp en ondersteuning van Oxfam Solidariteit werd een inzamelactie voor noodhulpfondsen op touw gezet. De stortingen kwamen traag op gang, en de actie eindigde op 14 maart 2006 met een saldo van 18.391 Euro. Vijf maanden na de orkaan sprak men in Guatemala niet meer van noodhulp, maar van heropbouw.

Duurzaam ontwikkelingsproject

Intussen had Colectivo Madreselva de grootste nood gelenigd met eigen middelen, en kanaliseerde de organisatie alle financiële hulp die achteraf nog werd doorgestort naar een doordacht ecologisch

en duurzaam ontwikkelingsproject voor onbepaalde duur in Sipakapa. In een uitgebreid uitvoeringsplan hertekenden de inheemse boeren van Sipakapa eigenhandig hun dorp, hun gemeenschap en hun toekomst met de ondersteunende expertise van Madreselva, enkele internationale NGO's en het Vlaams Guatemala Comité. In een eerste fase werden de beschikbare fondsen ingezet voor de aankoop van nieuwe materialen, gereedschap, zaaigoed en ecologische meststoffen voor de opwaardering van schrale gronden. Duurzame, ecologische landbouw om van te leven is hun doel.

Ontwikkeling in eigen taal

Al meer dan vijf eeuwen lang worden de Maya's in Guatemala gediscrimineerd. Vandaag is dat

niet anders. Alle belangrijke informatie wordt verspreid in het Spaans, maar voor 70 % van de bevolking is dat niet hun moedertaal. Inheemse talen worden in Guatemala enkel in theorie erkend, in de praktijk worden ze genegeerd en gediscrimineerd. In het grootste deel van het departement San Marcos is de taal van de inheemsen het Mam. In Sipakapa spreekt men het Sipakapense. Vanuit hun emancipatiestrijd en het bewustzijn van hun eigen identiteit eisen de inheemsen onderwijs en informatie in hun eigen taal.

Het Mediaimperium van de rijke bourgeoisie

In Guatemala zijn de communicatiemediën in handen van een heel klein groepje machtige ondernemers. De geschreven pers wordt bijna volledig beheerd door een en dezelfde familie. De directeur van *Prensa Libre*, een van de grootste kranten van Guatemala, is Gonzalo Marroquín. Hij is de schoonbroer van Oscar Berger (huidig president). Ze zijn beiden getrouwd met een vrouw uit de familie Widman, één van de rijkste grootgrondbezittersfamilies van het land. De kranten *Diario La Hora* en *El Diario De Centroamérica* worden geleid door respectievelijk Oscar Clemente en Luis Marroquín, beiden broers van Gonzalo. *El Periódico* wordt dan weer geleid door José Rubén Zamora, neef van het triumviraat Marroquín. Voor de audiovisuele media is het plaatje niet anders. Ángel González is eigenaar van de vier commerciële tv-zenders en een aantal radiostations in Guatemala, hij is de schoonbroer van de politicus Luis Rabbé.

Enige voertaal in al deze media is het Spaans. Er zijn dus geen officiële kranten, radiostations of televisiezenders die informatie verspreiden in inheemse talen. Hierdoor wordt de grootste bevolkingsgroep grotendeels uitgesloten van de informatieve agenda. Nochtans moet de overheid volgens de vredesakkoorden van 1996 de nodige wetten voorzien die toelaten voldoende frequenties toe te kennen aan lokale inheemse radiostations. Niettegenstaande blijft het aantal frequenties schaars en worden ze aan de hoogste bieder verkocht. De inheemse bevolking blijft dus uitgesloten van eigen communicatiemediën.

Radio Sipak-Stereo

Ondanks de sterke mediadiscriminatie beschikt Sipakapa toch over een legale en lokale gemeenschapsradio met eigen frequentie. De radio werd opgericht in 1999

naar aanleiding van een van de vredesakkoorden over de identiteit en de rechten van de inheemse volkeren. Sinds de komst van de goudmijn wordt het bestaan van de radio ernstig bedreigd door de sterke mijnbouwlobby. Montana Exploradora heeft zich ingekocht in alle omliggende regionale en lokale radiostations om te vermijden dat objectieve informatie omtrent de mijn wordt verspreid in de

taal van de gemeenschappen. Ze vrezen dat daardoor het verzet tegen de mijnbouw zal worden aangemoedigd. Radio Sipak-Stereo vervult een pioniersrol in het verspreiden van informatie met betrekking tot de rechten van de inheemse volkeren. Vooral voor en tijdens de volksraadpleging over het Marlinproject op 18 juni 2005 vervulde de gemeenschapsradio van Sipakapa een cruciale rol in de verspreiding van informatie over voor- en nadelen van de goudmijn, en over de organisatie van de stemming. Als gevolg hiervan werden sommige mensen van de radio geïntimideerd en met de dood bedreigd.

Het Vlaams Guatemala Comité in de bres voor Radio Sipak-Stereo

Radio Sipak-Stereo maakt deel uit van het algemeen ontwikkelingsplan voor Sipakapa dat eigenhandig werd opgemaakt door de gemeenschappen na de verwoestingen van de orkaan Stan. De infrastructuur is ontoereikend, en de antenne is te laag. Daardoor blijven nog heel wat gemeenschappen buiten het bereik van de zender. Het Vlaams Guatemala Comité is er van overtuigd dat goede informatie en sensibilisatie van de inheemse gemeenschappen een belangrijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling en het democratisch zelfbestuur van de dorpen. Ze dragen bij tot de culturele eigenheid en de politieke en juridische weerbaarheid tegen onrechtmatige acties van multinationale bedrijven, gesteund door de nationale economische en politieke sectoren.

Sipakapa heeft recht op een eigen radiozender die voorziet in de verspreiding van niet gemanipuleerde informatie in de moedertaal van de gemeenschappen. Daarom steunt het Vlaams Guatemala Comité de bouw van een nieuw radiostation met een groter zendbereik voor alle gemeenschappen van Sipakapa.

Het Vlaams Guatemala Comité krijgt hiervoor opnieuw steun van Oxfam Solidariteit.

Ook u kan dit project financieel steunen:

Oxfam Solidariteit ontvangt de giften, specifiek bestemd voor dit project op haar rekening nr. 000-0000028-28. Deze giften moeten de vermelding « 0118-steun aan Sipakapa GLA/OO096 » dragen.

De schenkers die op deze rekening en met deze vermelding geld storten voor dit project zullen automatisch en voor 31 maart van het jaar dat volgt op het fiscaal jaar waarin de giften op de rekening van OXFAM Solidariteit geregistreerd werden, een fiscaal attest ontvangen, op voorwaarde dat de totale waarde van de giften minstens 30 EUR bedraagt per kalenderjaar